ALLAH’A İMAN

İçindekiler

1. Allah’ın Varlığının Delilleri Nelerdir?

İslam âlimlerine göre Allah’ın varlığının delilleri akli ve nakli olmak üzere iki kısımdır. Naklî deliller Kur’an-ı Kerim ve hadislerde yer alan delillerdir. Şu da var ki naklî deliller aynı zamanda aklî temellendirmelere dayandığı için bir bakıma onları da aklî deliller kategorisinde düşünmek mümkündür.

Aklî deliller çerçevesinde Kur’an-ı Kerim’de Allah’ın zatından, sıfatlarından ve isimlerinden bahseden birçok âyet-i kerime vardır. Bu âyetler Allah’ın evreni ve içindekileri belli bir ölçü ve düzene göre yarattığı, vurgularken, aynı zamanda O’nun ibadete layık tek mabut olduğu da bildirir. Bunlardan bazıları şunlardır:

“Görmüyor musun ki Allah gökten su indirdi. Biz onunla türlü türlü ürünler çıkardık. Dağlarda da beyaz, kırmızı (birbirinden farklı) çeşitli renklerde yollar (katmanlar) var, simsiyah taşlar da var.” (Fâtır, 35/27)

“Sizi topraktan yaratması, O’nun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir. Sonra bir de gördünüz ki siz beşer olmuş (çoğalıp) yayılıyorsunuz.” (Rûm, 30/20)

“Deveye bakmıyorlar mı, nasıl yaratılmıştır! “ “Göğe bakmıyorlar mı, nasıl yükseltilmiştir! “ “Dağlara bakmıyorlar mı, nasıl dikilmişlerdir! “ “Yeryüzüne bakmıyorlar mı, nasıl yayılmıştır! “ (Gâşiye, 88/17-20)

“İnsan, bizim kendisini az bir sudan (meniden) yarattığımızı görmedi mi ki, kalkmış apaçık bir düşman kesilmiştir.” “Bir de kendi yaratılışını unutarak bize bir örnek

getirdi. Dedi ki: "Çürümüşlerken kemikleri kim diriltecek? " "De ki: "Onları ilk defa var eden diriltecektir. O her yaratılmışı hakkıyla bilendir." "O, sizin için yeşil ağaçtan ateş yaratandır. Şimdi siz ondan yakıp duruyorsunuz." "Gökleri ve yeri yaratan Allah'ın, onların benzerini yaratmaya gücü yetmez mi? Evet yeter. O, hakkıyla yaratandır, hakkıyla bilendir." "Bir şeyi dilediği zaman onun emri o şeye ancak "Ol! " demektir. O da hemen oluverir." "Her şeyin hükümranlığı elinde olan Allah'ın şanı yücedir! Siz yalnız O'na döndürüleceksiniz." (Yâsîn, 36/77-83)

"Hükümranlık elinde olan Allah, yücedir. O, her şeye hakkıyla gücü yetendir. O, hanginizin daha güzel amel yapacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratandır. O, mutlak güç sahibidir, çok bağışlayandır. O, yedi göğü tabaka tabaka yaratandır. Rahmân'ın yaratışında hiçbir uyumsuzluk göremezsin. Bir kere daha bak! Hiçbir çatlak (ve düzensizlik) görüyor musun? Sonra tekrar tekrar bak; bakışların (aradığı çatlak ve düzensizliği bulamayıp) âciz ve bitkin halde sana dönecektir." (Mülk 67/1-4)

"Şüphesiz, göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde, insanlara yarar sağlayacak şeylerle denizde seyreden gemilerde, Allah'ın gökyüzünden indirip kendisiyle ölmüş toprağı dirilttiği yağmurda, yeryüzünde her çeşit canlıyı yaymasında, rüzgârları ve gökle yer arasındaki emre amade bulutları evirip çevirmesinde elbette düşünen bir topluluk için deliller vardır." (Bakara, 2/164)

"Biz yeryüzünü bir beşik, dağları da onun için birer kazık kılmadık mı? Sizi çift çift yarattık, uykunuzu dinlenme vakti kıldık, geceyi bir örtü yaptık, gündüzü geçimi sağlama vakti kıldık, üstünüze yedi kat sağlam gök bina ettik, parlak ışık veren güneşi varettik, taneler, bitkiler ve ağaçları sarmaşdolaş bahçeler yetiştirmek için yoğunlaşmış bulutlardan bol yağmur indirdik." (Nebe', 78/6-16)

"Sizi biz yarattık. Hâlâ tasdik etmeyecek misiniz? Attığınız o meniye ne dersiniz? ! Onu siz mi yaratıyorsunuz, yoksa yaratan biz miyiz? Sizin yerinize benzerlerinizi getirmek ve sizi bilemeyeceğiniz bir şekilde yeniden yaratmak üzere aranızda ölümü biz takdir ettik. (Bu konuda) bizim önümüze geçilmez. Andolsun, birinci yaratılışı(nızı) biliyorsunuz. O halde düşünseniz ya! Ektiğiniz tohuma ne dersiniz?! Onu siz mi bitiriyorsunuz, yoksa bitiren biz miyiz? Dileseydik, onu kuru bir çöp yapardık da şaşkınlık içinde şöyle geveleyip dururdunuz: "Muhakkak biz çok ziyandayız! " "Daha doğrusu büsbütün mahrumuz! " İçtiğiniz suya ne dersiniz? Siz mi onu buluttan indirdiniz, yoksa indiren biz miyiz? Dileseydik onu acı bir su yapardık. O halde şükretseydiniz ya!.. Tutuşturduğunuz ateşe ne dersiniz? ! Onun ağacını siz mi yarattınız, yoksa yaratan biz miyiz? Biz onu bir ibret ve ıssız yerlerde yaşayanlara bir yarar kaynağı kıldık. O halde, O yüce Rabbinin adını tesbih et (yücelt)." (Vâkıa, 57/58-74)

Allah'ın varlığı ile ilgili aklî delillere gelince, önce şunu kaydetmek gerekir ki, aklını kullanan her akıl sahibi esere bakıp müessiri (eseri meydana getirici), binaya bakıp bânisini (binayı yapanı), yaratılmışlara bakıp yaratıcısının bulunması gerektiğine

hükmeder. Tarih boyunca filozoflar ve teologlar birçok aklî delilden söz etmişlerdir. Bunların bazıları hudus delili, imkân delili, fıtrat delili, nizam delili, kabul-ı amme delilidir.

2. Allah'ın Varlığı İspat Edilebilir Mi?

İspat, sözlükte, bir şeyin sabit, gerçek olduğunu ortaya koymak demektir. Bu bağlamda Allah'ın varlığının sübutunu yani gerçekliğini aklî bakımdan delillendirmek mümkündür. Kur'an-ı Kerimde bu konuda yüzlerce ayet vardır.

Diğer taraftan Allah'ın zatı duyularla idrak edilebilir olmadığı için O'nun varlığını herkesin kabul etmeye mecbur kalacağı şekilde ispatlamak mümkün değildir. Ama Allah'ın varlığı ile zâtını ayırmak gerekir. Buna göre Allah'ın zatı duyu organlarının algılarına konu olmaz ama tekrarlamak gerekir ki O'nun varlığını akıl ve nakilden (ayet ve hadisler) getirilen pek çok kanıtlarla ispatlamak mümkündür ve ispatlanmaktadır. İslam düşünce tarihinde Allah'ın varlığının kanıtlarının anlatıldığı eserler "İsbât-ı Vâcib" diye isimlendirilmiş olup sayıları kabarık bir yekûna ulaşmaktadır.

3. Allah'a İsim Olarak Tanrı Kelimesini Kullanmak Caiz Midir?

"Tanrı" kelimesi, Arapça "ilah" kelimesinin karşılığıdır. Bu kelime genel olarak "tanrı kabul edilenlere" verilen bir cins isimdir. "Allah" kelimesi ise Arap dilinde, her harfinin özelliği olan ve her biri ayrı ayrı harfler halinde O yüce varlığa delalet eden özel bir isimdir. Bu bakımdan, kelâm âlimlerine göre "Allah" kelimesi, Cenab-ı Hakkın yüce zatına ve bütün kemal sıfatlarına delalet eden "ism-i azam" ve "lafza-ı celal" yani özel ve en yüce bir isimdir. Hiçbir dilde bu kelimenin ifade ettiği özel manayı kapsayacak bir kelime bulunmamaktadır.

Bu sebeple Müslümanların, ibadet ettikleri tek yaratıcılarını "Allah" diye anmaları daha doğru olur. Fakat Allah "esma-i hüsna" denilen 99 isminden biriyle anılabileceği gibi, dinimizin bildirdiği mutlak kemal sahibi, noksanlardan münezzeh olan yüce Allah'ı anma niyetiyle Türkçe olarak "Tanrı" diye de anılmasında bir sakınca yoktur.

4. Allah'ın Bir Olması Ne Demektir?

İslâm inancına göre Allah birdir ve tektir. Bu bir oluş, sayı yönüyle bir "bir"lik değildir. Çünkü sayı bölünebilir ve katlanabilir. Allah böyle olmaktan yücedir. O'nun bir oluşu, zâtında, sıfatlarında, isimlerinde ve fiillerinde, rab oluşunda ve hâkimiyetinde eşi ve benzeri olmayışı yönündendir. Onun birliği, varlığının zorunlu olup yokluğu düşünülemeyen tek varlık olmasını ifade eder.

İhlâs sûresinde Allah'ın bir olduğu, hiçbir şeye muhtaç olmadığı, doğurmadığı ve doğurulmadığı, O'nun hiçbir denginin bulunmadığı ifade edilir. Kâfirûn sûresinde de ibadetin ancak Allah'a yapılacağı, Hz. Peygamber (s.a.s.)'in, kâfirlerin taptıklarına önceden tapmadığı gibi, sonra da tapmayacağı ısrarla vurgulanmaktadır.

Evrenin onca büyüklüğüne rağmen tam bir uyum ve ahenk içinde varlığını sürdürmesi Yaratıcı'sının bir olduğunu açıkça göstermektedir. Kur'an-ı Kerîm'in pek çok

sûresinde Allah'ın birliğini, eşi ve benzerinin bulunmadığını vurgulayan pek çok âyet vardır:

"Allah hiçbir çocuk edinmemiştir. Onunla birlikte başka hiçbir ilah yoktur. Öyle olsaydı her ilah kendi yarattığını alır götürür ve mutlaka birbirlerine üstün gelmeye çalışırlardı. Gaybı da, görülen âlemi de bilen Allah, onların yakıştırdığı nitelemelerden uzaktır. Onların koştukları ortaklardan çok yücedir." (Mü'minûn 23/91-92),

"Eğer yerde ve gökte Allah'tan başka ilahlar olsaydı kesinlikle ikisinin de düzeni bozulurdu. Demek ki, Arş'ın Rabbi Allah onların nitelemelerinden uzaktır, yücedir." (Enbiyâ 21/22)

5. Allah'ın Birliğinin Delilleri Nelerdir?

Yüce Allah'ın vahdaniyeti/birliği hem naklî hem de aklî deliller yoluyla bilinir. Nakli delillerin başında Kur'an-ı Kerim ve Hz. Peygamber (s.a.s.)'in açıklamaları gelir. Kur'an-ı Kerim insanları aklını kullanarak evren ve yaratıklar üzerinde düşünmek suretiyle Allah'ın birliğini ikrar etmeye çağırır. Kur'an'da şöyle buyrulur:

"De ki: "O, Allah'tır, bir tektir." "Allah Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır, o, hiçbir şeye muhtaç değildir.)" "Ondan çocuk olmamıştır (Kimsenin babası değildir). Kendisi de doğmamıştır (kimsenin çocuğu değildir)." "Hiçbir şey O'na denk ve benzer değildir." (İhlâs, 112/1-4).

" (Allah) göklerin, yerin ve bu ikisi arasındakilerin Rabbidir." (Meryem, 19/65)

"Hiçbir şey onun benzeri değildir." (Şûrâ, 42/11)

Bu âyetler ve Kur'an'da Allah'ın birliğini ve birliğinin mahiyetini açıklayan daha birçok âyete göre Allah'ın bir olması, O'nun hiçbir şeye muhtaç olmaması, her şeyin ona muhtaç olması, zatının doğmak ve doğurmak gibi bir sebebe dayanmaması, zat ve sıfatlarında kemâl sahibi olması, yaratıklar içerisinde eşi ve benzerinin bulunmaması anlamına gelir.

Evrendeki her şey cins, nevi ve türler olma açısından birbirinin benzeri iken eşi, ortağı ve benzeri olmayan Yüce Allah her şeyden münezzehtir. Demek ki Kur'an'a göre Allah'ın birliği, mahiyeti itibarıyla kendine özgü bir tekliktir.

Kur'an'da Allah'ın vahdaniyeti ve diğer sıfatları konusunda zikredilen nakli deliller aynı zamanda akli delilleri de içerir. Bu şu âyette açıkça görülmektedir:

"Eğer yerde ve gökte Allah'tan başka ilahlar olsaydı kesinlikle ikisinin de düzeni bozulurdu. Demek ki, Arş'ın Rabbi Allah onların nitelemelerinden uzaktır, yücedir." (Enbiya, 21/22)

Bu âyet iki ilâhın varlığını ya da ilahlıkta müşterekliği/ortaklığı kabul etmenin aklen muhal/imkânsız olduğunu ifade eder. Öyleyse Yüce Allah'ı bu türden nitelendirmelerden tenzih etmek gerekir. O bütün fiillerinde mutlak güç ve irade sahibi olan tek ilahtır. Bu bakımdan kâinatın ve kâinatta meydana gelen olayların

yaratılmasında birden fazla ilâhın müdahil olduğunu varsaymak batıldır. Zira bu durum evrenin fesadını gerektirir.

6. **“İsm-İ A’zâm” Hakkında Bilgi Verir Misiniz?**

İsm-i a’zâm sözlükte “en büyük isim” anlamına gelmektedir. Terim olarak Allah’ın en güzel isimleri içerisinde yer alan bazı isimleri için kullanılmıştır. Bir grup İslâm âlimi, Allah’ın isimlerinin hepsinin eşit derecede büyük ve üstün olduğunu söylemiş, birini diğerlerinden ayırmamışlardır. Bir grup ise hadisleri göz önünde bulundurarak, bazı isimlerin diğerlerinden daha büyük ve faziletli olduğu görüşünü benimsemişlerdir.

Hz. Peygamber (s.a.s.)’in bazı hadislerinde ism-i a`zamdan bahsedilmekte, bu isimle dua edildiği zaman, duanın mutlaka kabul edileceği bildirilmektedir. (Ebû Dâvûd, Vitr, 23; Tirmizî, Da`avât, 64, 65, 100; Nesâî, Sehv, 58; İbn Mâce, Duâ, 9, 10).

Fakat Allah’ın en büyük isminin hangisi olduğunu kesin olarak belirlemek mümkün değildir. Çünkü bu hadislerin bir kısmında “Allah” ismi, bir kısmında ise’’rahmân, rahîm” (esirgeyen, bağışlayan), “hayyü’l-kayyûm” (diri ve her şeyi ayakta tutan), “zü’l-celâli ve’likrâm” (ululuk ve ikram sahibi) isimleri Allah’ın en büyük ismi olarak belirtilmektedir. Öte yandan Hz. Ali’nin ism-i a’zamı şu altı isim olarak saydığı zikredilmektedir: Ferd, Hay, Kayyûm, Hakem, Adl, Kuddûs”.

Konuyla ilgili bir hadis şöyledir: “Rasulullah (s.a.s.) bir kişinin şöyle dua ettiğini işitti: “Allah’ım, şehadet ettiğim şu hususlar sebebiyle senden talep ediyorum: Sen, kendisinden başka ilah olmayan Allah’sın, birsin, samedsin (hiçbir şeye ihtiyacın yok, her şey sana muhtaç), doğurmadın, doğmadın, bir eşin ve benzerin yoktur.” Bunun üzerine Efendimiz (s.a.s.) buyurdular:

“Nefsimi kudret elinde tutan Zat’a yemin olsun, bu kimse, Allah’tan İsm-i Azamı adına talepte bulundu. Şunu bilin ki, kim İsm-i Azamla dua ederse Allah ona icabet eder, kim onunla talepte bulunursa (Allah ona dilediğini mutlaka) verir.” (Tirmizî, Daavât, 65)

Başka bir hadis meali de şöyledir: “Bir adam şöyle dua etmiştir “Ey Allah’ım, hamdlerim sanadır, nimetleri veren sensin, senden başka ilah yoktur. Sen semavat ve arzın celal ve ikram sahibi yaratıcısısın, Hayy ve Kayyumsun (kâinatı ayakta tutan hayat sahibisin.) Bu isimlerini şefaatçi yaparak senden istiyorum!“ (Bu duayı işiten) Resulullah (s.a.s.) sordu: *“Bu adam neyi vesile kılarak dua ediyor, biliyor musunuz? “*

“Allah ve Resulü daha iyi bilir? “ dediler.

“Nefsimi kudret elinde tutan Zat’a yemin ederim ki, o Allah’a, İsm-i Azam’ı ile dua etti. O İsm-i Azam ki, onunla dua edilirse Allah icabet eder, onunla istenirse verir.” (Ebû Dâvud, Salât, 368)

7. **“Esmâ-İ Hüsnâ” Ne Demektir?**

İsmin çoğulu olan esmâ kelimesi ile, “en güzel” anlamındaki hüsnâ kelimesinin oluşturduğu bir sıfat tamlaması olan esmâ-i Hüsnâ, “en güzel isimler” anlamında yüce Allah’ın bütün isimleri için kullanılan bir terimdir. Kur’an-ı Kerimde

"Allah, kendisinden başka ilâh olmayandır. En güzel isimler O'na mahsustur." (Tâhâ, 20/8),

"En güzel isimler O'nundur. Göklerde ve yerde olanlar O'nun şanını yüceltmektedirler. O galiptir, hikmet sahibidir." (Haşr 52/24)

meâlindeki âyetlerde de ifade edildiği gibi en güzel isimler Allah'a mahsustur. Çünkü bütün kemal ve yetkinliklerin sahibi O'dur. O'nun isimleri en yüce ve mutlak üstünlük ifade eden kutsal kavramlardır. Allah'ın isimlerine esmâ-i ilâhiyye de denilir. Allah Teâlâ'nın Kur'an'da ve sahih hadislerde geçen pek çok ismi vardır. Kul bu isimleri öğrenerek Allah'ı tanır, O'nu sever ve gerçek kul olur. Kur'an'da

"En güzel isimler Allah'ındır. O halde O'na o güzel isimlerle dua edin." (A`râf, 7/180)

buyrularak, esmâ-i hüsnâ ile dua ve niyazda bulunulması emredilmiştir. Esmâ-i hüsnânın birden fazla olması, işaret ettiği zâtın birden çok olmasını gerektirmez, bütün isimler o tek zâta delâlet ederler:

"De ki: İster Allah deyin, ister Rahmân deyin, hangisini deseniz olur." (İsrâ, 17/110)

Hz. Peygamber (s.a.s.) bir hadislerinde, yüce Allah'ın 99 isminden söz ederek bu isimleri sayan ve ezberleyen kimselerin cennete gireceğini haber vermiştir. (Buhârî, Da`avât, 68; Tevhîd, 12; Müslim, Zikr, 2; Tirmizî, Da`avât, 82).

Hadislerde geçen "saymak" (ihsâ) ve "ezberlemek" (hıfz) ile maksat Allah'ı güzel isimleriyle tanımak ve O'na iman, ibadet ve itaat etmektir. Allah'ın isim ve sıfatları 99 isimden ibaret değildir. Allah'ın âyet ve hadislerde geçen başka isimleri de vardır. Hadiste 99 sayısının zikredilmesi, sınırlama anlamına değil, bu isimlerin Allah'ın en meşhur isimleri olması sebebiyledir.

8. Çocuklara Allah'ın İsimleri Konabilir Mi?

Bir anne-babanın çocuğuna karşı görevlerinden birisi ona güzel isim vermektir. Nitekim Hz. Peygamber, bir hadisinde insanların kıyamet günü isimleri ile çağırılacağını belirterek *"çocuklarınıza güzel isim koyunuz."* (Ebû Dâvûd, Edeb, 69) buyurmuştur. Çocuklara Allah'ın isimlerini vermeye gelince, hemen belirtmek gerekir ki Allah'a has isimler çocuklara verilmemelidir. Şayet çocuklara ilahî isimler verilecekse başına "kul" anlamına gelen "abd" kelimesi eklenmelidir. Abdullah, Abdurrahman, Abdurrahim, Abdulkadir, Abdüllatif gibi.

9. "Allah'ın Zaman Ve Mekândan Münezzeh Olması" Ne Demektir?

Allah'ın zaman ve mekândan münezzeh oluşu, O'nun hiçbir şekilde zaman ve mekanla ilişkilendirilmemesi demektir. Zira zaman ve mekan mahluk yani "yaratılmış" bir şeydir. Allah ise Yaratıcı'dır. Dolayısıyla O yaratıklara has özelliklerden münezzeh yani uzaktır. Biraz daha açarak ifade etmek gerekirse, "mekan" varlık ve nesnelerin bulunduğu yerdir. Söz gelimi bir meyve ağaçta, ağaç bahçede, bahçe bir bölgede, bölge dünyada, dünyamız güneş sisteminde, güneş

sistemi galakside, galaksiler uzayda bulunmaktadır. Bunların hepsi mahluk, yani yaratılmış bir şeydir. Zamana gelince bu, varlıklardaki hareketliliğin birimsel olarak ifade edilmesi olup varlıktan ayrı bir şey değildir. Sonuçta bu da mahluk yani yaratılmış bir şeydir. Allah ise her şeyi var eden, yaratandır (Enâm, 6/102). ***"O gökleri ve yeri yaratandır."*** (Fâtır, 45/1) O halde O, her çeşit zaman ve mekan kayıtlarından uzaktır.

10. "Allah'ın Gazabı" Ne Demektir?

Sözlükte "kızmak, öfkelenmek; kızgınlık, öfke duygusu" anlamına gelen gazap genellikle rızâ ve hilim kavramlarının karşıtı olarak kullanılmaktadır. Allah rahîm, halîm olduğu gibi aynı zamanda gazap edendir. Bir kutsî hadise göre Allah, *"Rahmetim gazabımı geçmiştir (kuşatmıştır)."* (Buhârî, Tevhid, 15, 22, 28, 55; Müslim, Tevbe, 14-16) buyurmuştur.

İslam âlimlerine göre Allah'ın gazabı, küfür ve isyan gibi birtakım tutum ve davranışları yadırgaması, zat-ı ulûhiyetine ve her şeyden müstağniliğine uygun olarak bir çeşit "öfke"si ve onlara hak ettiklerinin karşılığını vermesi demektir.

11. Allah Korkusu Hakkında Bilgi Verir Misiniz?

Sözlükte korkmak, bilinen veya hissedilen bir işaretten dolayı irkilmek, bir tehlike karşısında ne olacağı endişesi içinde olmak, gelecekte hoşlanmadığı bir şeyle karşılaşma düşüncesiyle kalbin yanıp üzülmesi demektir. Allah korkusu, terim olarak, "Allah'ın sonsuz yüceliği karşısında irkilmek, O'nun sonsuz büyüklüğüne paralel olarak hamd ve tesbih yapılamayacağını fark etmek, O'nun sayısız nimetlerine karşı yeterince şükredememe endişesi içinde olmak, O'nun sınırsız kemâline karşı duyduğumuz yahut duymamız gereken muhabbetin bazı tutum ve davranışlarımızla zarar göreceği kaygısını taşımaktır." Allah korkusu Kur'an'da teşvik edilen korkulardan biridir.

"Eğer mü'minler iseniz benden korkun." (Âl-i İmrân, 3/175)

"Ey kullarım! Benden korkun, sakının." (Zümer, 39/16)

gibi birçok âyette Allah'tan korkulması emredilmiştir. Ancak Allah korkusu; insanın karanlıktan, açlıktan, yırtıcı hayvanlardan ve düşmandan korkması gibi bir korku değildir. İnsan, isyânı sebebiyle Allah'ın rahmet, mağfiret, rıza, sevgi, dostluk ve nimetlerinden mahrum kalmaktan; ilâhî huzurda hesap vermekten ve dünya ve âhirette azabına uğramaktan korkar.

Kur'an'da Allah'ın gıyabında, makamından, vaîdinden ve azabından korkmak söz konusu edilmiştir.

a.) Allah'ın gıyabında korkmak (Mâide, 5/94; Yâsîn, 36/11); Allah'ı görmeden, henüz huzuruna varmadan korkmaktır.

b) Allah'ın Makamından korkmak (Rahmân, 55/46; Nâzi'ât, 79/40-41); Kur'an'da "Allah'ın makamından korkma" ifadesi kullanılmış ve bu korkuya sahip olanlar, cennetle müjdelenmişlerdir. Allah'ın makamı ile murat, insan ve cinlerin kıyamet

gününde hesap vermek için Allah'ın huzurunda durmalarıdır. Allah, kullarının gizli-âşikâr bütün yaptıklarını bilir, görür ve söylediklerini duyar. İnsanlar Allah'ın denetimi ve gözetimi altındadırlar.

c) Allah'ın va'îdinden korkmak (İbrahim 14/14); Allah'ın rızasından, cennet ve nimetlerinden mahrum kalmaktan, lanete ve sürekli azaba uğramaktan korkmaktır. Allah, mü'minlere cennet; kâfir ve münafıklara ise cehennem va'dinde bulunmuştur (Tevbe, 9/68, 72).

d) Allah'ın azabından korkmak (Ra'd 13/6; Hicr 15/49; Fussilet 41/43; Hadîd 57/20). Allah korkusu; Allah'ın celal sıfatlarına, vaîd ve azabına yöneliktir. "Allah kullarına zerre kadar zulmetmez." (Nisâ, 4/40) Yüce Allah; varlığını, birliğini, meleklerini, kitaplarını, âyetlerini ve Peygamberlerini inkâr edenleri, yalanlayanları ve isyân edenleri cezalandıracağını Kur'an'da bildirmiştir. İsyankâr insan, tövbe edip af dilerse bağışlanır. İnkâr, isyân ve zulmüne devam ederse cezalandırılır. İşte insan, bu inkâr, isyân ve zulüm sebebiyle Allah'ın cezalandırmasından korkar. Yüce Allah, kendisini hem bağışlayan hem de cezalandıran olarak tanıtmıştır. İşte Allah korkusu insanın; Allah'ın mağfiret ve rızasından mahrum kalma, acı ve şiddetli azabına uğrama endişesi taşımasına yöneliktir. Allah korkusu deyince bunun anlaşılması gerekir. Allah'ın azabından korkulması gerekir. Çünkü Allah'ın azabı; büyük (Bakara, 2/7), alçaltıcı (Bakara, 2/90), şiddetli (Bakara, 2/165), korkunç (İsrâ, 17/57), sert (Lokmân, 31/24) ve kötü (Zümer, 39/24) bir azaptır.

Allah, suçsuz yere hiç kimseyi cezalandırmaz. Ancak insanlar cezalandırmayı hak ettikleri bir suç işledikleri takdirde cezalandırır. Asıl cezalandırma yeri âhirettir. Bununla birlikte Allah, dünyada da insanları çeşitli şekillerde ıslah olmaları için cezalandırabilir. Geçmiş kavimlerden birçok insan ve toplumu inkâr ve isyânları sebebiyle cezalandırmıştır (Ankebût, 29/40; En'âm, 6/65). Allah korkusu hem dünyada hem de âhirette cezalandırılmaktan korkmayı ve cennet nimetlerinden mahrum kalmayı ifade etmektedir.

Kur'an'da Allah'ın azabından emin olunmaması istenmiş (A'râf, 7/97) ve Allah'ın azabından ancak hüsrana uğrayanların emin olacakları bildirilmiştir (A'râf, 7/99). Kur'an'da Peygamberlerin (Ahzâb, 33/39), âlimlerin (Fâtır, 35/28), akıllı insanların (Ra'd, 13/19), hidâyete erenlerin (Tevbe, 9/18), muttakilerin (Enbiyâ, 21/49), sâlihlerin (Beyyine, 98/7-8), namazlarını kılan (Me'âric, 70/27), hayırda yarışan (Mü'minun, 23/60), kurutuluşa eren mü'minlerin (Nur, 24/52), meleklerin (Enbiyâ, 21/26), canlı ve cansız bütün varlıkların (Nahl, 16/49-50; İsrâ, 17/57) Allah'tan korktukları bildirilmiştir.

Allah'tan korkanlar; Peygamberin uyarısına kulak verirler (Fâtır, 35/18), îmân edip sâlih ameller işlerler (Beyyine, 98/7-8), Kur'an'dan öğüt alırlar (Tâ-hâ, 20/3), Kur'an kıssalarından ibret alırlar (Nâzi'ât, 79/26), Allah ve Peygamberin emirlerine uyarlar (Nahl, 16/49-50), Kur'an okununca derileri ürperir, kalpleri Allah'ın zikrine karşı yumuşar (Zümer, 39/23; Enfâl, 8/2) ve günahları terk ederler (Mâide, 7/27-28). Allah'tan korkan insan; hırsızlık, gasp, hainlik, iftira, zulüm ve işkence yapamaz, insan öldüremez, içki içemez, kumar oynayamaz, hiç kimsenin bulunmadığı bir yerde

olsa bile suç işleyemez, namazını, orucunu, zekâtını ve haccını terk edemez, hiçbir görevini ihmal edemez. Çünkü Allah korkusu bütün bunlara mani olur. Allah’tan korkan kimse; ibadetlere devam eder, günahlardan sakınır, bir günah işleyince üzülür ve hemen bu günahından tövbe eder, nefsini hesaba çeker ve ahlâkını güzelleştirir.